

банкротству № 16 от 23 января 2001 г. [Электронный ресурс] – Режим доступа : http://afdanalyse.ru/publ/finansovuj_analiz/1/fsfo_chast_1/12-1-0-13

6. Омелянчук А. И. Совершенствование методов оценки финансового состояния акционерного общества / А. И. Омелянчук, О. И. Пампура, Ф. Е. Поклонский и др. – Донецк: ИЭП НАН Украины, 1997. – 43 с.

7. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затверджені наказом Міністерства фінансів України та Фонду

Державного майна України від 26.01.2001 № 49/121 [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.rada.gov.ua

8. Теория и практика антикризисного управления : учебник для вузов / Г.З. Базаров, С.Г. Беляев, Л.П. Бельх и др.; под ред. С.Г. Беляева и В.И. Кошкина. – М. : Закон и право, ЮНИТИ, 1996. – 469 с.

9. Терещенко О. О. Антикризове фінансове управління на підприємстві : монографія / О. О. Терещенко. – 2-ге вид., без змін – К. : КНЕУ, 2006. – 268 с.

*Рецензент д.е.н., професор ХНЕУ ім.С. Кузнеця Расвнєва О.В.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Токмакова І.В.*

УДК 330.322

ПРИНЦИПИ ТА ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

*Бормотова М. В., к.е.н, доцент (УкрДАЗТ),
Москаленко Б. А., аспірант (СумДУ),
Сухорєбрий Є. В., студент (УкрДАЗТ)*

У статті досліджено принципи та фактори формування і використання інвестиційного потенціалу підприємства. Виявлено найбільш ефективні напрямки покращення інвестиційного потенціалу підприємства шляхом впливу на фактори його формування.

Ключові слова: інвестиційний потенціал підприємства, принципи і фактори інвестиційного потенціалу.

ПРИНЦИПЫ И ФАКТОРЫ ФОРМИРОВАНИЯ И ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРЕДПРИЯТИЯ

*Бормотова М. В., к.э.н, доцент (УкрГАЖТ),
Москаленко Б. А., аспирант (СумГУ),
Сухорєбрий Е. В., студент (УкрГАЖТ)*

В статье исследованы принципы и факторы формирования и использования инвестиционного потенциала предприятия. Выявлены наиболее эффективные направления улучшения инвестиционного потенциала предприятия путем воздействия на факторы его формирования.

Ключевые слова: инвестиционный потенциал предприятия, принципы и факторы инвестиционного потенциала.

PRINCIPLES AND FACTORS OF FORMATION AND USE OF THE INVESTMENT POTENTIAL OF THE ENTERPRISE

*Bormotova M. V., c.e.s., associate professor (Ukrainian State Academy of Railway Transport),
Moskalenko B. A., PhD student (Sumy State University),
Sukhorebryi E. V., student (Ukrainian State Academy of Railway Transport)*

This article explores the principles and factors of formation and use of the investment potential of the enterprise. The authors found the most effective directions of improvement in the investment potential of the enterprise by acting on the factors of its formation. The most effective ways to ensure the growth of the investment potential of the enterprise is to

provide favorable conditions for the production process at the plant and the removal of bureaucratic and criminal barriers to activity this enterprise in the market. Authors determined that state regulation of investment is the primary focus of government policy and the most effective way to increase the investment potential of enterprises.

Keywords: *investment potential of the company, principles and factors of investment potential.*

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. На сьогодні значного актуальності набули дослідження інвестиційного потенціалу підприємства. Цю економічну категорію часто прирівнювали до виробничого потенціалу, ресурсного забезпечення, інвестиційної привабливості тощо. Для досягнення якісних змін у інвестиційному потенціалі підприємства необхідно дослідити особливості його формування в актуальних соціально-економічних умовах України і на основі цього сформуванати комплекс управлінських рішень щодо його покращання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам інвестиційної політики, інвестиційного ринку та вивчення інвестиційного потенціалу присвячені дослідження цілого ряду вітчизняних та зарубіжних учених: Ареф'єв М.І. [1], Васильєва Т.А. [2], Ворсовський О.Л. [3], Должанський І.З. [7], Дідух С.М. [4], Макарюк О.В. [5], Леонов С.В. [6] та інші. Слід зазначити, що в тематичній науковій літературі приділяється недостатньо уваги сучасним дослідженням принципів і факторів інвестиційного потенціалу підприємства, що підкреслює актуальність даної статті.

Виділення не вирішених частин загальної проблеми. Враховуючи сучасний кризовий стан інвестиційного ринку України та наявних проблем вітчизняних підприємств під час залучення інвестиційних ресурсів можемо сформулювати завдання дослідження, яке полягає у визначенні принципів та факторів формування та використання інвестиційного потенціалу підприємства, а також виявлення найбільш ефективних напрямків його покращання шляхом впливу на фактори його формування.

Формування цілей статті. Завданням даної статті є дослідження принципів та факторів формування і використання інвестиційного потенціалу підприємства, а також виявлення найбільш ефективних напрямків покращання інвестиційного потенціалу підприємства шляхом впливу на фактори його формування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інвестиційний потенціал найчастіше трактується як сукупність інвестиційних ресурсів, що доступна для підприємства для здійснення його господарської діяльності. При цьому важливою характеристикою будь-якого потенціалу, в тому числі інвестиційного, є взаємозамінність його елементів, що забезпечує можливість вибору оптимальних варіантів функціонування і розвитку підприємства.

Формування ефективного механізму управління інвестиційним потенціалом будь-якого суб'єкта господарювання вимагає наявності визначеної системи принципів, до яких відносимо:

- неможливість директивного формування інвестиційного потенціалу за наявності високої мінливості екзогенних та ендогенних факторів впливу на підприємницьку діяльність;

- системний характер інвестиційного потенціалу, як взаємозв'язок між усіма чинниками, що його формують;

- наближеність основних показників інвестиційного потенціалу до характеру об'єкта інвестування в цілому, тобто неможливість незалежного формування та реалізації інвестиційного потенціалу і характеру результатів діяльності даного об'єкта;

- оперативність реагування на зміни внутрішніх та зовнішніх факторів впливу на стан інвестиційного потенціалу;

- динамічність характеристик елементів системи інвестиційного потенціалу, що пов'язана з перманентним рухом підприємства у площині життєвого циклу;

- єдність цілей та критеріїв ефективності функціонування інвестиційного потенціалу в цілому та окремих його елементів;

- гнучкість інвестиційного потенціалу до змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі діяльності підприємства;

- альтернативність елементів інвестиційного потенціалу, причому сам ступінь взаємозамінності буде перебувати у значній кореляції від зовнішньоекономічної ситуації.

Таким чином, сутність інвестиційного потенціалу підприємства повністю залежить від результатів взаємодії елементів, що входять до його системи.

Важливою складовою дослідження інвестиційного потенціалу є фактори його формування та реалізації, вивчення яких має здійснюватися у двох аспектах: за напрямком впливу та за джерелами виникнення (див. рис. 1).

За джерелами виникнення фактори впливу на інвестиційний потенціал підприємства поділяємо на внутрішні та зовнішні. До внутрішніх факторів, на нашу думку, відносяться:

- підконтрольні підприємством ресурси (інтелектуальні, технічні, сировинні тощо);

- доступ до споживчих та сировинних ринків;

- вплив конкуренції;

– доступ до інвестиційних ресурсів з-за кордону та загальний рівень присутності іноземного капіталу в економіці;

– наявність урядової політики підтримки галузі.

Рис. 1 Класифікація факторів впливу на інвестиційний потенціал підприємства

До зовнішніх факторів, на нашу думку, відносяться:

- характеристики заощаджень населення в країні (обсяги, структура, динаміка);
- рівень інфляційних очікувань населення;
- довіра власників інвестиційних ресурсів до перерозподільного сектору країни (банки, інститути спільного інвестування, страхові компанії);
- стан нормативно-правової бази, що регулює інвестиційну діяльність;
- сукупність інших факторів прозорості та бар'єрів ведення бізнесу в країні (рівень корупції, бюрократизації, кримінальна обстановка тощо).

За напрямком впливу фактори доцільно розглядати у таких аспектах: фактори, що визначають можливості мобілізації інвестиційних ресурсів та фактори, що визначають можливості альтернативного руху інвестиційних ресурсів.

До факторів можливості мобілізації інвестиційних ресурсів відносимо:

- добробут населення (орієнтація населення на першочергове задоволення нижчого чи вищого рівня, що формує попит на певні товари

та послуги і виключає із споживчого кошика деякі інші);

- рівень інфляції в країні та її вплив на експортно-імпортні операції;
- вимоги до рівня рентабельності підприємства для забезпечення можливості стабільного існування на ринку, виходячи з соціально-економічних умов в країні в цілому;
- взаємодія підприємств державної та приватної форм власності (від недобросовісної конкуренції та рейдерських атак до використання адміністративного ресурсу для формування певної ринкової кон'юнктури);
- особливості діяльності банківського сектору (рівень довіри населення, середній процентний спред, рівень капіталізації, обсяг та структура присутності іноземного капіталу і банківській системі тощо).

Фактори впливу на можливість альтернативного руху інвестиційних ресурсів характеризують рівень конкуренції на ринку інвестиційних ресурсів. Виходячи з наявних у підприємства конкурентних переваг та альтернативних можливостей для інвестування в регіоні чи країні, обсяги мобілізації інвестиційних

ресурсів можуть коливатися у короткостроковому періоді залежно від кон'юнктури. До таких факторів, на нашу думку, відносяться:

- ресурсно-промисловий потенціал підприємства та країни в цілому;
- демографічна ситуація та якісні характеристики населення;
- бар'єри залучення інвестиційних ресурсів із зовнішніх ринків;
- обсяги та актуальна динаміка ВВП;
- рівень безробіття в галузі та країні в цілому;
- антропогенний вплив на екологію.

З боку підприємства вплив можливий лише на внутрішні фактори інвестиційного потенціалу, що включають в собі сукупність ресурсів та процесів, що забезпечують їх взаємодію. Іншими словами – це ресурси, що знаходяться під контролем даного підприємства та якість управління ними. За інших рівних умов саме підконтрольні нематеріальні ресурси (інформація, ліцензії, патенти, дозволи, а також здібності менеджменту) надають підприємству ринкові переваги та формують його фактичний інвестиційний потенціал. Тому формування, розвиток та реалізація певної ресурсної складової (залежно від сфери діяльності та майбутніх інтересів) забезпечують покращання інвестиційного потенціалу підприємства шляхом впливу на внутрішні фактори його формування.

Однозначно визначити який з факторів має найбільший вплив на формування і реалізацію інвестиційного потенціалу підприємства в сучасних соціально-економічних умовах в Україні дуже важко, оскільки нестабільне та суб'єктивно налаштоване зовнішнє середовище існування вітчизняних підприємств може нівелювати будь-які наявні та потенційні ресурси суб'єкта господарювання, якість його управлінських рішень тощо.

Таким чином, зовнішні за джерелами походження та напрямком впливу фактори формування інвестиційного потенціалу знаходяться під безпосереднім впливом держави, оскільки лише уряд може ефективно управляти макроекономічними показниками та інвестиційним кліматом всередині країни в цілому.

На основі вищезазначеного можемо сформулювати рекомендації щодо підвищення інвестиційного потенціалу економіки України в цілому:

- спрощення механізмів податкової, митної та регуляторної політики, спрямоване на розширення бази інвестиційних ресурсів та полегшення доступу до них для суб'єктів господарювання;
- спрощення доступу підприємств до банківських довгострокових кредитів, зниження

процентних ставок, поліпшення умов довгострокового кредитування без втрати фінансової незалежності об'єкта інвестування;

- збільшення обсягів присутності іноземного капіталу в економіці України;
- запровадження механізму акумулювання вільних коштів у венчурних фондах з формуванням відповідного нормативно-правового забезпечення;
- впровадження механізму стимулювання енерго- та ресурсозбереження, переходу на «зелені» технології.

Найбільш ефективним напрямком забезпечення зростання інвестиційного потенціалу підприємства є забезпечення сприятливих умов для його функціонування та розвитку. Так, при наявності об'єктивних можливостей для розвитку з мінімальними бар'єрами з боку зовнішнього середовища буде реалізований природний еволюційний розвиток інвестиційного потенціалу з боку самих підприємств: у такі галузі автоматично буде перетікати інвестиційні ресурси (як іноземні, так і вітчизняні), з'являться кваліфіковані управлінці, менеджери. Навіть неефективний власник даного підприємства може змінитися, оскільки при забезпеченні ринкових умов та рівності можливостей сам прошарок в суспільстві неефективних власників чи управлінців атрофується.

Висновки даного дослідження і перспективи подальших робіт у цьому напрямку.

За результатами дослідження нами було визначено, що фактори впливу на інвестиційний потенціал слід розглядати за такими якісними характеристиками: за напрямком впливу та за джерелами виникнення. За джерелами виникнення фактори впливу на інвестиційний потенціал підприємства поділяються на внутрішні та зовнішні. З позиції напрямку впливу фактори інвестиційного потенціалу поділяються на: фактори, що формують можливості акумуляції інвестиційних ресурсів та фактори, що формують можливості альтернативного розміщення інвестиційних ресурсів.

У сучасних соціально-економічних умовах найбільш ефективним та першочерговим напрямком підвищення інвестиційного потенціалу підприємств є державне регулювання інвестиційної сфери.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Арефьев, М.И. Концепция формирования источников финансирования инвестиций в экономике [Текст] / М.И. Арефьев // Финансы и кредит. – 2001. – №11. – С. 23.
2. Васильева Т.А. Инвестиционный рынок Украины: проблемы та перспективи розвитку / Т.А. Васильева, С.В. Леонов, О.В. Макарюк // Економічний простір : збірник наукових праць. – № 28/1. – Дніпропетровськ : ПДАБА, 2009. – С. 77–85.

3. Ворсовський О.Л. Теоретико-методичні основи інвестиційного *потенціалу підприємств [Текст] / О.Л. Ворсовський // Інвестиції: практика та досвід. – 2007. – №15. – с. 8-11.

4. Дідух С.М. Динаміка формування, накопичення та реалізації інвестиційного потенціалу [Текст] / С.М. Дідух // Проблеми системного підходу в економіці. — 2009. — № 3.

5. Макарюк А.В., Москаленко Б.А. Инвестиционная политика в управлении инвестиционным потенциалом экономических систем / Национальная и региональная экономика. Текущие проблемы Восточной Европы [Текст]: монография / А.В. Макарюк, Б.А. Москаленко / под

ред. Эльжбета Милош. – Люблин: Politechnika Lubelska, 2013 – С.62-72.

6. Леонов С. В. Сутнісний аналіз інвестиційного ринку та його ролі у функціонуванні економічної системи / Т.А. Васильєва, С.В. Леонов, О.В. Макарюк // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства : Економічні науки. Випуск 85. – Харків : ХНТУСГ. – 2009. – С. 16–22

7. Управління потенціалом підприємства: Учеб. посібник / [Должанський І.З., Загорна Т.О., Вдалих А.А., Герасименко І.М., Ращупкіна В.М.]. - М.: Фінанси і статистика, 2006 - 362 с.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Зайцева І.Ю.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Полякова О.М.*

УДК 656.2.07: 005.6

СИСТЕМА МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ ЯК ІНСТРУМЕНТ УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Гришко О. А., аспірант (ХНУБА)

В статті обґрунтовано теоретичні положення щодо необхідності формування та застосування системи менеджменту якості на підприємствах залізничного транспорту, розкрито суть та структуру системи менеджменту якості, сформованої на основі системно-процесного підходу. Це дозволяє комплексно оцінити рівень якості менеджменту, підвищити ефективність діяльності залізничних підприємств в цілому.

Ключові слова: якість, система менеджменту якості, конкурентоспроможність, підприємство залізничного транспорту.

СИСТЕМА МЕНЕДЖМЕНТА КАЧЕСТВА КАК ИНСТРУМЕНТ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА

Гришко О. А., аспірант (ХНУСА)

В статье обоснованы теоретические положения о необходимости формирования и применения системы менеджмента качества на предприятиях железнодорожного транспорта, раскрыты сущность и структура системы менеджмента качества, сформированной на основе системно-процессного подхода. Это позволяет комплексно оценить уровень качества менеджмента, повысить эффективность деятельности железнодорожных предприятий в целом.

Ключевые слова: качество, система менеджмента качества, конкурентоспособность, предприятие железнодорожного транспорта.

QUALITY MANAGEMENT SYSTEM AS A TOOL FOR IMPROVING THE PERFORMANCE COMPANIES RAILWAYS

Grishko O. A., Postgraduate Department (KNUCA)

Increasing globalization, railway reforms and growing competition on the transport market require attention towards quality management in railway enterprises.

Apart from external competitive advantages, modern quality management system can be useful for railway enterprises to focus on cutting services' primecost without reducing reliability and quality. Therefore, a quality management system can